

NAŠTARTOVANIE INOVÁCIÍ V PRAXI – PRÍPRAVA A REALIZÁCIA PILOTNÝCH PROJEKTOV

Program Budovy 2050 konštatuje, že výsledkom obnovy a výstavby na Slovensku sú budovy, ktoré poskytujú pomerne dobrý tepelný komfort a relatívne slušnú úroveň energetickej hospodárnosti. Zároveň však platí, že sa nerealizuje celý potenciál energetickej hospodárnosti, nehovoriac o kvalite vnútorného prostredia, adaptácii budov na klimatické zmeny a ďalších prvkoch udržateľnej výstavby. Bez systematickej podpory zavádzame inovácie pomaly, naše stavebníctvo nemá exportný potenciál, slovenskí projektanti a stavebné firmy nie sú pripravené na realizáciu budov s takmer nulovou potrebou energie (NZEB; v prípade verejných budov, napr. obecné nájomné bývanie, už od 2019, ostatné od 2021).

PREČO POTREBUJEME PODPOROVAŤ INOVÁCIE?

Sektor budov predstavuje najdôležitejší zdroj možných úspor energie do roku 2030. V prípade, ak pri ich výstavbe a obnove nezačneme využívať celý potenciál energetickej hospodárnosti budov už teraz, budeme budovy zbytočne konzervovať **v suboptimálnom stave na ďalších 30 – 40 rokov**. Inovácie a ich podpora urýchlia proces prípravy a úspor energií. Vďaka nim sa z nového trendu stane o 5 – 10 rokov bežná prax.

Všetky nové budovy musia byť od roku 2021 realizované v štandarde budov s takmer nulovou spotrebou energie. Projektanti, firmy a stavebníci však na ne nie sú dostatočne pripravení. Zavádzanie inovácií má taktiež vplyv na podporu domáceho stavebného sektora, ktorý získa náskok a schopnosť exportne sa presadiť s novými výrobkami a technológiami. Rovnako tak inovácie prispievajú k lepšej ekonomike Slovenska v podobe zvýšeného HDP, zamestnanosti v sektore stavebníctva, či energetickej bezpečnosti krajiny (každá úspora energie o 1 % predstavuje zníženie dovozu plynu o 2,6 %).

PRI PODPORE ZAVÁDZANIA INOVÁCIÍ ROZLIŠUJEME MEDZI PILOTNÝMI PROJEKTMI A BAT

Pilotné projekty – podporujú zavádzanie inovácií (nových výrobkov a postupov) do výstavby a obnovy budov, keďže umožňujú ich overenie v praxi znížením ekonomického rizika. Zverejnením výsledkov pilotného projektu sa urýchľuje zavedenie inovácie na trhu a znižujú sa náklady. Vzorové projekty (budovy) následne slúžia ako pozitívny príklad využitia inovatívnych techník a konceptov. Príkladom pilotných projektov sú EU Gogle/Devínska Nová Ves, Renovactive/VELUX.

BAT – Best Available Technique – najlepšie dostupné techniky predstavujú technicky a ekonomicky uskutočniteľné a dostupné prvky výstavby a obnovy budov, ktoré idú nad rámec všeobecných požiadaviek na stavby a prinášajú dodatočnú kvalitu budovy. Ide o postupy a výrobky, ktoré sa bežne pri výstavbe nepoužívajú, ale nejde už o inováciu. Príkladom sú vegetačné strechy, energeticky pasívne domy, vonkajšie tienenie a pod.

INŠPIRÁCIE ZO ZAHRANIČIA

1. RAKÚSKO: HAUS DER ZUKUNFT (BUILDING OF TOMORROW)¹

Program Haus der Zukunft je výskumný a technologický program rakúskeho Spolkového ministerstva dopravy, inovácií a technológií, ktorý odštartoval v roku 1999. Zámerom programu je **podpora výskumu a vývoja**, ktorý by poskytol základ pre úplne nové prístupy v koncepte pasívnych budov a vo využívaní udržateľných materiálov v stavebníctve. Cieľom programu je vyvinúť najlepšie dostupné prvky a koncepty obytných, administratívnych a obchodných budov (novostavby aj obnovy) a následne ich využiť v demonštratívnych projektoch.

Program prešiel v roku 2008 do druhej fázy (Haus der Zukunft Plus), v ktorej sa zameriaval na **koncept plusových domov**. V roku 2013 sa spustil program Stadt der Zukunft (City of tomorrow) so zameraním na globálny koncept mestských štvrtí.

- **Výsledky programu:** Doposiaľ bolo vyhlásených 15 výziev v ktorých bolo podporených viac ako 600 výskumných projektov a postavených 77 pilotných budov. Pre program Building of tomorrow bolo poskytnutých 80 mil. EUR a pre program City of tomorrow ďalších 40 mil. EUR. Program podporil HDP vo výške 204 miliónov EUR, vyvolal ďalší príjem v hodnote 88 miliónov EUR a vytvoril 1643 pracovných miest.

¹ <https://nachhaltigwirtschaften.at/en/hdz/>

2. ČESKÁ REPUBLIKA: (NOVÁ) ZELENÁ ÚSPORÁM²

(Nová) Zelená úsporám je dotačný program Ministerstva životného prostredia ČR administrovaný Štátnym fondom životného prostredia ČR, ktorý vznikol v apríli 2009. Program slúži **na podporu investícií do realizácie energeticky úsporných opatrení pri obnove budov ako aj pri výstavbe nových budov**. Podporuje environmentálne úsporné a energeticky efektívne zdroje tepla s využitím obnoviteľných zdrojov energie. Hlavným cieľom programu je zlepšiť stav životného prostredia znížením produkcie emisií predovšetkým CO₂.

Zámerom programu je **dosiahnuť úspory energie v konečnej spotrebe** a stimulovať ekonomiku ČR s ďalšími sociálnymi prínosmi, ako napríklad zvýšením kvality bývania obyvateľov, zlepšením vzhľadu miest a obcí či naštartovaním dlhodobých progresívnych trendov.

Program je **financovaný z výnosov predaja emisných povoleniek** EUA a EUAA. V priebehu programu boli taktiež využité finančné prostriedky vybrané z registračných poplatkov vozidiel nesplňujúcich emisné normy. Celkový objem podpory v rokoch 2009 – 2014 dosiahol čiastku 789 mil. EUR. Na obdobie 2014 – 2021 je naplánovaný objem prostriedkov vo výške cca 1 mld. EUR (183 mil EUR ročne). Zárukou úspešnosti programu Zelená úsporám je **kvalitná a masívna informačná kampaň**. Technická asistencia (administrácia, propagácia, publicita...) programu stála takmer 35 mil. EUR (2009 – 2014). 60 % týchto prostriedkov bolo použitých na administráciu programu a 40 % na propagáciu.

- **Výsledky programu:** V rokoch 2009 – 2014 bolo schválených 74 039 žiadostí, zrenovovaných približne 40 000 RD a BD a postavených 480 novostavieb. Ročne bolo obnovených cca 7000 budov. Priemerný príspevok na jeden rodinný dom predstavoval cca 6500 €. Vďaka programu Zelená úsporám sa v období 2009 – 2014 znížila predpokladaná ročná produkcia emisií CO₂ o 792 000 ton a ročne sa ušetrí na vykurovaní 1294,45 GWh energie. Významným benefitom programu sú dodatočne vyvolané investície vo výške 1,2 mld. EUR, ktoré dopomohli k vytvoreniu alebo zachovaniu 10 192 pracovných miest.

PODPORA INOVÁCIÍ NA SLOVENSKU A ODPORÚČANIA PRE VEREJNÉ POLITIKY

- **Zriadiť program na podporu pilotných projektov** (odhadovaný rozpočet 3 – 5 miliónov EUR). Dotácie a iné podporné nástroje v primeranej výške pre obnovu aj výstavbu budov sú potrebné na to, aby čoraz viac budov bolo na úrovni, ktorá zodpovedá 21. storočiu. Vďaka projektom, ktoré by mali demonštračný charakter by sa dali odstrániť bariéry a celý proces by sa mohol viacej optimalizovať – následne by sa mohli realizovať obdobné projekty, ktoré by ťažili z toho, že niektoré bariéry sú už identifikované a odstránené v praxi.
- **Centralizovať** nie len všetky **podporné programy**, ale aj riadenie programov, či mať jednotnú víziu. Systém by mal zabezpečiť transparentnosť, prehľadnosť programov a zároveň by umožnil lepšiu koordináciu a komunikáciu, či poradenstvo. Podporné programy by mali podliehať schváleniu ministerstva výstavby (napr. MunSEFF, Envirofond).

² <http://www.zelenausporam.cz/ke-stazeni/628/5169/detail/vyrocní-zprava-za-rok-2014/>

- Všetky podporné programy na obnovu a výstavbu budov (nové aj existujúce) by mali podporu určovať aj na základe toho, aká bude **výsledná kvalita budovy**. Tzn. vyššia podpora má byť poskytnutá na projekty s vysokou energetickou hospodárnosťou, adaptačnými opatreniami, či udržateľnými prvkami. Pre tieto účel využiť v budúcnosti výnosy z predaja emisných povoleniek.
- **Umožniť samosprávam** stanoviť si na svojom území **dodatočné požiadavky na stavby** (transparentne, systematicky, nielen pre jednu stavbu daného typu/ veľkosti a iné nie). Pre tieto účely je potrebné **posilniť technickú asistenciu** pre žiadateľov a investovať do osvetly a propagácie kvalitných budov a podporných programov. Samosprávy taktiež potrebujú **dostatočný rozpočet** na funkčné a energetické audity svojich budov a na vytvorenie potrebnej personálnej kapacity na ich správu a rozvoj.

O Budovách pre budúcnosť: Poslaním Budov pre budúcnosť je aktívne sa podieľať na tvorbe verejných politík, ktoré ovplyvňujú výstavbu a obnovu budov, s dôrazom na energetickú hospodárnosť, zdravé vnútorné prostredie a udržateľnosť. Budovy pre budúcnosť reprezentujú prostredníctvom svojich členských združení viac ako 150 firiem podnikajúcich v oblasti stavebníctva a energetickej efektívnosti, ktorých ročné tržby dosahujú takmer 1,7 mld. € a zamestnávajú vyše 9 tisíc ľudí.

adresa: Račianska 88 B, 831 02 Bratislava
kontakty: Predseda správnej rady, Peter **Robl**, robl@bpb.sk
Riaditeľka, Kateřina **Chajdiaková**, chajdiakova@bpb.sk

